धृ स्थितौ अक० धारणे सक०तुदा० आत्म० अनिट् । ध्रियते अधृत । दध्रे धर्त्ता करिष्यते । स्थितौ "ध्रियते यावदेकोऽपि रिपुस्तावत् कुतः सुखम्" माघः "प्राणेषूत्क्रान्तेषु शरीरं श्वयितुमध्रियत" वृ०उप०धारणे "ध्रियते कुसुमप्रसाधनम्" कुमा० "पाण्डुरेणातपत्रेण ध्रियमाणेन मूर्द्धनि" भा० उ० १८९ अ० ।

उद्+उत्तोल्य धारणे "चरणं त्विदमुद्धृतम्" वेणीस० । "पदमुद्धृतमुद्वहन्ती" कुमा० । "प्रसभोद्धृतारि" रघुः ।

धृ धारणे चुरा०उभ० सक० सेट् । धारयति ते अदीधरत्—त । धारयाम् बभूव आस चकार । "वैणवीं धारयेद्यष्टिं सोदकं च कमण्डलुम्" मनुः "समकायशिरोग्रीवं धारयन्नचलः स्थिरः" गीता । सर्वेषां धार्य्यः पूर्वेषां ण्यत् एतस्य अचो यत् इति भेदः धार्य्यशब्दे उदा० "धारेरुत्तमर्णः" पा० एतद्योगे उत्तमर्णस्य सम्प्रदानता । चैत्रस्य शतं धारयति ।

धृज गतौ भ्वा० पर० सक० सेट् इदित् । धृञ्जति अधृञ्जीत् । दधृञ्ज इदित् धृञ्ज्यते । अस्य अनिदित्त्वमपि इच्छति । धर्जति अधर्जीत् दधर्ज । "हरो महेश्वरश्चैव शूलपाणिः पिणाकधृग्" शिवपूजायां तन्नामविशेषोक्तौ ।

धृत न० धृ—स्थितौ पतने च भावे क्त । १पतने २स्थितौ च । धृ—धारणे कर्मणि क्त । कृतधारणे ३गृहीते त्रि० भावे क्त । ४धारणे ग्रहणे न० । "धृतरुद्राक्षमधुव्रतं खगः" "रूपमदर्शि धृतोऽसि यदर्थम्" नैष० । ५त्रयोदशमनोःपुत्रभेदे पु० । "त्रयोदशस्य पुत्रास्ते विज्ञेयास्तु रुचेः सुताः । चित्रसेनो विचित्रश्च नयो धर्मभृतो धृतः" हरिवं० ७अ० । ६द्रुह्युवंश्ये धर्मसुते राजभेदे "द्रुह्योश्च तनयो बभ्रुः सेतुस्तस्यात्मजस्ततः । आरब्धस्तस्य गान्धारस्तस्य धर्मस्ततो धृतः" भा० ९।२३।४ अत्र घृत इति पाठान्तरम् ।

धृतदेवा स्त्री "चत्वारो देवकात्मजाः । देववानुपदेवश्च सुदेवो देववर्द्धनः । तेषां स्वसारः सप्तासन् धृतदेवादयो नृप !" भाग० ९।२४।१३ उक्ते देवकात्मजाभेदे "त्रिपृष्ठो धृतदेवायामेक आनकदुन्दुभेः" २५श्लो० ।

धृतराजन् पु० धृतो राजा प्राशस्त्येन येन । सुराज्ञि देशे तत्र भवः अण् उपधालोपः । धार्त्तराज्ञ तत्र भवे त्रि०

धृतराष्ट्र पु० धृतं राष्ट्रं सुपाल्यतया यत्र । १सुराज्ञि देशे २नागभेदे च मेदि० । २कौरवो धृतराष्ट्रश्च शङ्खपिण्डश्च वीर्य्यवान्" भा० आ० ३५ अ० । नामनामोक्तौ "धृतराष्ट्रकुले जातान् शृणु नामान् यथातथम्" ५७अ० । ३गन्धर्वराजभेदे "गन्धर्वराजो यो धीमान् धृतराष्ट्र इति श्रुतः । स सर्वं मानुषो लोके धृतराष्ट्रः पतिस्तव" भा० आश्व० ११ अ० । विचित्रवीर्य्यक्षेत्रे सत्यवत्या नियोगेन व्यासेनोत्पादिते स्वनामख्याते कौरवे ४नृपभेदे "शान्तनुः खलु गङ्गां भागीरथीमुपयेमे तस्यामस्य जज्ञे देवव्रतो नाम यमाहुर्भीष्ममिति । भीष्मः खलु पितुः प्रियचिकीर्षया सत्यवतीं मातरमुदवाहयत् यामाहुर्गन्धकालीमिति । तस्यां पूर्वं कानीनो गर्भः पराशराद्द्वैपायनोऽभवत् । तस्यामेव शान्तनोरन्यौ द्वौ पुत्रौ बभूवतुः । विचित्रवीर्य्यश्चित्राङ्गदश्च तयोरप्राप्तयौवन एव चित्राङ्गदो गन्धर्वेण हतः विचित्रवीर्य्यस्तु राजासीत् । विचित्रवीर्य्यः खलु कौशल्यात्मजे अम्बिकाम्बालिके काशिराजदुहितरावुपयेमे । विचित्रवीर्य्यस्त्वनपत्य एव विदेहत्वं प्राप्तः । ततः सत्यवत्यचिन्तयन्मा दौष्यन्तो वंश उच्छेदं व्रजेदिति । सा द्वैपायनमृषिं मनसा चिन्तयामास । स तस्याः पुरतः स्थितः किङ्करवाणीति । सा तामुपवाच भ्राता तवानपत्य एव स्वर्यातो विचित्रवीर्य्यः साध्वपत्यं तस्योत्पादयेति । स तथेत्युक्त्वा त्रीन् पुत्रानुत्पादयामास । धृतराष्ट्रं पाण्डुं विदुरञ्चेति" भा० आ० ९५अ० । अस्य अन्धत्वादिकथा भा० आ० ११ अ० दृश्या । ५पक्षिभेदे हंसे पुंस्त्री हेमच० तस्य धृतराष्ट्रीजातत्वात् तथात्वम् स्त्रियां ङीप् । सा च कश्यपस्य ताम्रायां पत्न्यां जाते ६कन्याभेदे "काकीं श्येनीं तथा भासीं धृतराष्ट्रीं तथा शुकीम् । ताम्रा तु सुषुवे देवी पञ्चैता लोकविश्रुताः" "धृतराष्ट्री तु हंसांश्च कलहंसांश्च सर्वशः" भा० आ० ६६ अ० । ताम्रा तु दक्षकन्या कश्यपपत्नी ताम्रशब्दानुक्तेः अत्रोच्यते "सुरभिर्विनता चैव ताम्रा क्रोधवशा इरा । कद्रुर्मुनिश्च राजेन्द्र ! तास्वपत्यानि मे शृणु" हरिवं० ३अ० ।

धृतवर्म्मन् पु० धृतं वर्म येन । १गृहीतकवचे २भारतप्रसिद्धे त्रिगर्तराजकेतुवर्म्मानुजे नृपभेदे "केतुधर्मा तु तेजस्वी तस्यैवावरजो युवा । युयुधे भ्रातुरर्थाय पाण्डवेन यशस्विना । तमापतन्तं सम्प्रेक्ष्य केतुधर्मा महाहवे । अभ्यर्दन्निशितैर्बाणैर्बीभत्सुः परवीरहा । केतुधर्मण्यभिहते धृतवर्मा महारथः । रथेनाशु समुत्पत्य शरैर्जिष्णुमवाकिरत्" भा० आ० ७४ अ० ।

धृतव्रत त्रि०धृतं व्रतं येन । १गृहीतव्रते "संवर्त्तश्च धृतव्रतः" भा० आ० ६६ अ० । २पुरुवंश्ये जयद्रथपुत्रविजयनृप-